

1. во пропишаниот рок не го извести органот на рударската инспекција за секој смртен, групен или тежок несреќен случај и за причините на несреќата или ако во определениот рок, не го извести органот на рударската инспекција за запирање на работите;

2. не постапи по решенијата на органите на рударската инспекција;

3. на положбата на раководители на рударски работи назначува лица кои не ги исполнуваат пропишаните услови;

4. не му дозволи на рударскиот инспектор во деловните или погонските простории да ги разгледа плановите, извештаите или друга документација за состојбата на рударските работи, или на друг начин го попречува рударскиот инспектор во вршењето на инспекцијата.

Со парична казна од став еден на овој член ќе се казни организацијата за истражување што не ја врши својата дејност според принципите на стопанското работење или ако врши истражување на минерални сировини без прописно одобрение.

Со парична казна до 2.000 динари за дејствијата од став 1 и 2 на овој член ќе се казни и одговорното лице во организацијата на здружениот труд.

Член 124

Со парична казна до 6.000 динари ќе се казни за прекршок граѓанин што врши истражување или експлоатација на минерални сировини спротивно на одредбите на овој закон.

Со парична казна до 10.000 динари за дејствието од став 1 на овој член ќе се казни граѓанско правно лице, општествена организација, здружение на граѓани или друго правно лице.

Член 125

Со парична казна до 50 динари ќе се казни на самото место за прекршок одговорното лице во организацијата на здружениот труд ако не обезбеди одржување во исправна состојба на орудијата за работа или уредите и нивната наменска употреба во врска со заштитата при работа.

Паричната казна од став 1 на овој член ја изрекува и ја наплатува рударскиот инспектор на лице место.

Член 126

Имотната корист постигната со дејствијата што со овој закон се определени како стопански престап или како прекршок ќе се одземе од сторителот на престапот односно прекршокот.

Глава VIII

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 127

Се овластува републичкиот секретар за индустрија и трговија, во согласност со републичкиот секретар за труд, да пропише дополнителни мерки за заштита при работата во рударството кои не се пропишани со други прописи.

Член 128

Рударски инспектор кој не ги исполнува условите пропишани со овој закон може да остане на должност до крајот на 1974 година.

Член 129

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за експлоатација на определени минерални сировини („Службен весник на НРМ“ бр. 34/60 и „Службен весник на СРМ“ бр. 16/65).

Член 130

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

237.

Врз основа на член 152, став 2 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, издавам

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА

Се прогласува Законот за заштита на спомениците на културата,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на седницата на Републичкиот собор, одржана на 31 мај и на 1 јуни 1973 година, и на седницата на Просветно-културниот собор, одржана на 22 мај 1973 година.

Број 03-1547
1 јуни 1973 година.
Скопје

Претседател
на Собранието на СРМ,
Никола Минчев, с. р.

ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Спомениците на културата се ставаат под заштита според одредбите на овој закон.

Спомениците на културата се заштитени со законот без оглед дали се општествена сопственост или сопственост на граѓани, здруженија на граѓани, општествено-политички организации и граѓанско-правни лица и дали се регистрирани.

Член 2

Спомениците на културата во смисла на овој закон се недвижни и движни предмети кои поради своите уметнички, научни и други вредности и знаења за историјата и културата воопшто, а посебно за историјата и културата на македонскиот народ и на народностите и етничките групи во Социјалистичка Република Македонија, научно-истражувачка, културно-уметничка и образовно-воспитна функција, како културни добра, се под посебна заштита на општествената заедница.

Член 3

Целта на заштитата на спомениците на културата е:

— зачувување на спомениците во неоштетена и изворна состојба;

— создавање на што поповолни услови за опстанок на спомениците и преземање на технички и други мерки потребни за нивното редовно одржување;

— спречување на секакви дејствија со кои непосредно или посредно може да се промени својството, обликот, значењето или изгледот на спомениците, а со тоа и нивната вредност како споменици;

— преземање на мерки со цел да се заштити автентичноста и интегритетот на сите податоци што спомениците ги носат во себе како своевидни документи.

Член 4

Заштитата на спомениците на културата е дејност од посебен општествен интерес.

Заштитата на спомениците ја остваруваат според одредбите на овој закон, заводите за заштита на спомениците на културата (заводи) и државните органи, установите што се занимаваат со заштита, чување, проучување и стручно одржување на спомениците на културата (музеи, галерии, самостојни музејски и галериски збирки, архиви, би-

блиотеките и др), установите што вршат конзервација и реставрација на споменици на културата, како и одборите и здруженијата и општествените организации од членовите 62 и 64 на овој закон.

Заштитата на спомениците на културата се осигурува задолжително на целата територија на Социјалистичка Република Македонија.

Член 5

Спомениците на културата се употребуваат и користат, според својата намена и природа, за задоволување на културните, стопанските и другите потреби на граѓаните и општествената заедница.

Член 6

Никој не смее да оштети ниту да уништи споменик на културата.

Никој не смее да презема какви и да било дејствија на споменик на културата или во неговата непосредна близина без дозвола од надлежниот завод.

Член 7

Споменик на културата може да биде општествена сопственост.

На споменик на културата можат да имаат право на сопственост граѓани, здруженија на граѓани, општествено-политички организации и граѓански правни лица.

Споменик на културата што ќе се најде во земја или во вода, без оглед дали е изваден, се смета општествена сопственост.

Член 8

Правото на користење на споменик на културата во општествена сопственост ѝ припаѓа на општината на чие подрачје е споменикот на културата, доколку тоа право не ѝ припаѓа врз основа на закон на друга општествено-политичка заедница, организација на здружен труд или друга организација.

Член 9

Правото на користење на споменик на културата во општествена сопственост и правото на сопственост на споменик можат да се ограничат заради заштита, конзервација или реставрација на споменикот или заради задоволување на културните или други потреби, ако е тоа во општ интерес.

Правото на користење на споменик на културата може со решение на надлежниот орган да се пренесе од еден носител на друг носител на тоа право, а недвижен споменик на културата може да се експроприра, ако е тоа во општ интерес.

Надоместокот за ограничување правото на сопственост на споменик на културата од став 1 на овој член и преносот на правото на користење и експропријација од став 2 на овој член се врши според прописите за експропријација.

Постоенето на општ интерес во смисла на став 1 и 2 на овој член се утврдува со решение на Извршниот совет.

Член 10

Како имател на споменик на културата, во смисла на овој закон, се смета носителот на правото на користење односно сопственикот, како и друго лице кое по кој и да било правен основ го држи споменикот.

Ако не е познат имателот на споменик на културата, за споменикот се грижи општината додека не се утврди имателот.

Ако во смисла на став 2 на овој член не се јави сопственикот на споменик на културата, за недвижен споменик во рок од шест години, а за движен споменик во рок од три години, споменикот станува општествена сопственост.

Член 11

Спомениците на културата ѝ се достапни на јавноста според одредбите на овој закон.

На јавноста ѝ е достапна научната и стручната документација за спомениците на културата со која располагаат заводите.

Член 12

Работниците на заводите, на установите што се занимаваат со заштита, чување, проучување и стручно одржување на спомениците на културата и на установите што вршат конзервација и реставрација на споменици на културата не можат за своја сметка или за сметка на други лица да купуваат или на друг начин да прибавуваат споменици на културата и предмети за кои основано се претпоставува дека имаат својство на споменици на културата.

Доколку работникот имал предмети од став 1 на овој член пред стапувањето на работа е должен тоа да го пријави на установата и да поднесе список на спомениците на културата, како и на предметите за кои основано може да се претпостави дека имаат својство на споменици на културата што ги поседува.

II. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ИМАТЕЛИТЕ НА СПОМЕНИЦИ НА КУЛТУРАТА

Член 13

Секој имател на споменик на културата или на предмет за кој основано може да се претпостави дека има својство на споменик на културата е должен споменикот односно предметот да го пријави на надлежниот завод или на надлежниот орган на општината на чие подрачје се наоѓа споменикот во рок од 3 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, односно од денот кога станал имател.

Надлежниот општински орган без одлагање ќе му ја достави пријавата на надлежниот завод.

Имателот на споменик на културата ќе постапи според одредбата од став 1 на овој член и во однос на сите промени што ќе настанат на споменикот по неговото пријавување, како и правните промени во врска со споменикот.

Член 14

Имателот на споменик на културата е должен споменикот внимателно да го чува, да се грижи за неговото одржување и на време да ги презема пропишаните техничко-заштитни и други мерки поробни за одржувањето и заштитата на споменикот.

Трошоците во врска со чувањето и одржувањето на споменикот на културата и со спроведувањето на техничко-заштитните мерки ги поднесува имателот на споменикот ако тие не ги надминуваат приходите и другите користи што ги има од споменикот.

Имателот на споменикот не е должен да ги поднесува трошоците над износот на тие приходи односно користи. Овие трошоци ги обезбедува општината.

Ако имателот на споменик на културата смета дека трошоците во врска со чувањето и одржувањето на споменикот односно во врска со преземените мерки според овој закон како и надоместоците на штетата што ја трпи поради преземените мерки не се правично определени од страна на општината односно надлежниот завод може да бара висината на надоместоците да ја утврди судот.

Член 15

Ако имателот на споменик на културата не ја изврши пропишаната мерка, чии трошоци не ги надминуваат приходите и другите користи што тој ги има од споменикот, надлежниот завод ќе му определи рок во кој е должен да ја изврши таа мерка, со предупредување дека во спротивно мерката ќе биде извршена на негов трошок.

Ако имателот на споменикот ни по предупредувањето не ја изврши пропишаната мерка во определениот рок, надлежниот завод може да ја изврши таа мерка на трошок на имателот.

Член 16

Во случај на отуѓување на споменик на културата за чие одржување, поправка или конзервација се вложени значителни општествени средства и со тоа е зголемена неговата вредност, сопственикот на споменикот е должен да ги надомести вложените општествени средства.

Висината на надоместокот од став 1 на овој член ја утврдува надлежниот општински орган по претходно прибавено мислење од надлежниот завод.

Ако сопственикот на споменикот не е задоволен со висината утврдена во смисла на став 2 на овој член, висината на надоместокот, по предлог од сопственикот, ќе ја утврди во вонпроцесна постапка надлежниот општински суд.

Побарувањето на надоместокот според став 1 на овој член за општествените средства вложени во недвижен споменик на културата се обезбедува со хипотека на споменикот на културата.

Член 17

Имателот на споменик на културата е должен да му допушти истражување и проучување на споменикот на културата за научни и уметнички цели на лицето што за тоа има одобрение од надлежниот завод.

Имателот на предметот за кој се претпоставува дека е споменик на културата, во смисла на одредбите од овој закон, е должен на установата или на лицето овластени од надлежниот завод да им допушти предметот да го прегледаат, да извршат потребни истражувања или проучувања, технички, фотографски или филмски да го снимаат.

Член 18

Надлежниот завод може да го задолжи имателот на споменикот на културата да го направи споменикот достапен на јавноста на посебен начин, ако тоа, со оглед на природата и намената на споменикот, е потребно заради задоволување на културните потреби на граѓаните и општествената заедница.

Ако поради мерките одредени во смисла на став 1 на овој член имателот на споменикот на културата трпи штета, заводот што ги одредил тие мерки е должен на имателот да му ја надомести штетата.

Член 19

При организирање на позначајни културни манифестации (изложби, јубилејни прослави и др.) имателот на споменик на културата е должен, по барање од надлежниот завод, да овозможи определен споменик да се користи за таа цел.

Заводот и имателот на споменикот склучуваат договор со кој, покрај другите договорни обврски, се предвидува давање на гаранција за случај на оштетување или уништување на споменикот (полагање паричен депозит во банката, осигурување кај заводот за осигурување).

Имателот на споменик на културата може да побара за процената на вредноста, за потребата од користење на споменикот и за мерките за осигурување на споменикот да одлучи републичкиот секретар за култура, по предлог на посебна стручна комисија.

Трошоците за преземањето, преносот и другите трошоци во врска со користењето на споменикот ги поднесува организаторот на манифестацијата по чија иницијатива заводот го побарал споменикот.

Член 20

Дејствија што можат да предизвикаат промени на споменикот на културата или да го нарушат интегритетот на споменикот можат да се преземаат само по претходно одобрение од надлежниот завод.

Како дејствија од став 1 на овој член се сметаат особено: конзервирање, реставрирање, реконструкција, преместување, президување, дозидување, преправање или премачкување на споменикот и

други слични работи, подигање и работа на индустриски, занаетиски и други постројки или работилшта во непосредна близина на споменикот, како и изградба на објекти во населби што како урбанистичка целина се запишани во регистарот на спомениците на културата.

Ако за работите од став 2 на овој член е потребна градежна дозвола (член 45), оваа дозвола не може да се издаде ако не е издадено одобрение од став 1 на овој член.

Член 21

Надлежниот завод може да распише јавен конкурс за изработување на идејни проекти за конзервирање и реставрирање на значајни недвижни споменици на културата.

Во случај на распишување на конкурс трошоците за неговото спроведување паѓаат на товар на заводот што го распишал конкурсот.

Член 22

Ако со редовна употреба или користење на споменикот на културата му се нанесуваат штети, надлежниот општински орган може, во согласност со надлежниот завод, да го задолжи имателот на споменикот употребата односно користењето на споменикот да ги врши на определен начин или за определени цели.

Ако поради мерката од став 1 на овој член имателот на споменикот трпи штета, општината, чиј орган ги одредил тие мерки, е должна на имателот на споменикот да му ја надомести штетата.

Член 23

Ако имателот на споменикот на културата небрежно го чува или нестручно го одржува споменикот, така што постои опасност споменикот да биде оштетен или уништен, па ни по предупредувањето не ги обезбеди условите за неговото чување и стручно одржување, надлежниот општински орган, по предлог од надлежниот завод, може со своје решение да одреди споменикот да му се даде на управување на старател определен за таа цел.

Старателот е должен да ги преземе сите мерки потребни за одржување на споменикот. Мерките што го надминуваат редовното одржување, старателот може да ги преземе само по одобрение од надлежниот завод.

Во случај од став 2 на овој член трошоците за одржување на споменикот што не ги надминуваат приходите или другите користи од споменикот паѓаат на товар на имателот на споменикот, а привремено ги намирава органот што го одредил старателот, со право на регрес од имателот на споменикот. Трошоците што ги надминуваат приходите или другите користи од споменикот паѓаат на товар на органот што го одредил старателот.

Органот што го одредил ќе го разреши старателот ако имателот на споменикот докаже дека обезбедил услови за неговото чување и стручно одржување.

Член 24

Ако движен споменик на културата не е доволно заштитен на местото на кое се наоѓа, а имателот на споменикот објективно не е во состојба да ја обезбеди оваа заштита, надлежниот завод може со решение да одреди споменикот да се предаде на привремено чување и користење на установа чија задача е заштита, чување, проучување и стручно одржување на споменици на културата (музеј, галерија, самостојна музејска и галериска збирка, архив, библиотека и др.) или да се пренесе на друго место каде што ќе биде подобро заштитен до обезбедувањето на потребните услови за чување на споменикот. Трошоците за одржување и чување на ваков споменик ги поднесува установата која споменикот го презела на чување и користење.

Мерката од став 1 на овој член може да се одреди и во случај кога на друг начин не може на јавноста да ѝ се обезбеди достапност на споменикот (член 18).

Член 25

На недвижен споменик на културата не смее да се истакнуваат фирми, реклами, табли и други известувања.

По исклучок, дејствијата од став 1 на овој член можат да ѝ се вршат само по претходна дозвола од надлежниот завод.

Член 26

Спомениците на културата не можат да се извезуваат ниту изнесуваат во странство.

По исклучок, споменик на културата може да се извезе односно изнесе во странство само со одобрение од републичкиот секретар за култура, а по претходно прибавено мислење од Републичкиот завод.

Ако споменикот на културата е по потекло од друга социјалистичка република или социјалистичка автономна покраина, пред издавањето на одобрението за извезување односно изнесување во странство ќе се прибави и мислење од републичкиот односно покраинскиот завод за заштита на спомениците на културата на таа република односно покраина.

Според одредбите од став 2 и 3 на овој член ќе се постапи и во случај на изнесување на споменик во странство поради организирање на позначајни културни манифестации (член 19).

Член 27

Сопственик кој има намера да продаде споменик на културата е должен претходно да го понуди за продажба на општината на чие подрачје е споменикот.

Сопственикот е должен во понудата да ја наведе цената и другите услови на продажбата.

Одредбите од став 1 и 2 на овој член ќе се применуваат и во случај ако носителот на правото на користење на споменикот на културата во општествена сопственост има намера, под условите предвидени со закон, да го продаде споменикот.

Член 28

Општината има право во рок од шест дена од денот на приемот на писмената понуда за купување на споменикот на културата таа понуда да ја прифати по цената и другите услови што се наведени во понудата.

Ако општината на која ѝ е поднесена понудата нема намера сама да го користи своето право на првенство во купувањето, должна е најдоцна во рок од триесет дена од денот на приемот на понудата да го известува за понудата заводот на чие подрачје е споменикот. Заводот има право понудата да ја прифати во рокот пропишан за прифаќање на понудата од страна на општината.

Ако ни заводот не ја прифати понудата, во рок од триесет дена по истекот на рокот определен за прифаќање на понудата од заводот понудата може да ја прифати друга општествено-политичка заедница, организација на здружен труд или друга организација на која заводот им ја отстапил понудата.

По истекот на роковите за прифаќање на понудата (став 1 и 3 на овој член) сопственикот односно носителот на правото на користење може споменикот на културата да го продаде на друго лице по цена што не е пониска од цената наведена во понудата и под условите кои за купувачот не се поповолни од условите што се содржани во понудата.

Член 29

Правните лица наведени во член 28 од овој закон имаат право на првенство во купувањето и во случај на принудна продажба на споменик на културата и тоа според дадената понуда и по-

стапка за принудна продажба што е најповолна за сопственикот односно носителот на правото на користење.

Органот што спроведува постапка за принудна продажба на споменик на културата е должен да ја известува општината и заводот на чие подрачје е споменикот дека е одредена принудна продажба.

Член 30

Ако сопственикот односно носителот на правото на користење го продаде споменикот на културата, а претходно не го понудил на продажба на општината, или ако го продаде по цена пониска од цената наведена во понудата на општината или под услови што за купувачот се поповолни од условите наведени во понудата, општината има право со тужба против продавачот и купувачот да бара поништување на договорот за купопродажба во рок од деведесет дена од денот кога општината дознала за неговото склучување, а најдоцна во рок од пет години од денот на склучувањето на договорот за купопродажба.

Општината може, во рокот од став 1 на овој член, да бара поништување на договорот за купопродажба на споменик на културата и кога тој договор привидно е склучен во вид на подарок или кога износот на цената или другите услови на продажбата се привидни, а вистинската цена и другите услови на договорот се поповолни за купувачот.

Општината има право на поништување на договорот само ако нејзиниот претставник пред судот изјави дека го купува споменикот на културата по цената и под другите услови под кои е продаден и ако положи пари во висина на износот на цената.

Во случај на поништување на договорот престануваат правата на купувачот и третите лица стечени на споменикот на културата по основ на поништениот договор, без оглед дали стекнувачот на правата бил совесен.

Член 31

Ако општината не го користи своето право на првенство во купувањето на споменик на културата, туку друго правно лице кое го има тоа право, тоа може да бара поништување на договорот за купопродажба на споменикот според одредбите на член 30 на овој закон, во роковите од член 28, став 2 и 3 на овој закон.

Член 32

Лице кое смета дека има право на сопственост на споменик на културата од член 7, став 3 на овој закон, може да побара, во рок од три години од денот кога споменикот е најден во земја или во вода, да му се утврди тоа право.

III. РЕГИСТРИРАЊЕ И ЈАВНО ОДВЕЛЕЖУВАЊЕ НА СПОМЕНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА И ДРУГИ УПРАВНИ МЕРКИ

Член 33

Секој споменик на културата, како и секој предмет за кој ќе се утврди дека има својство на споменик на културата, се запишуваат во регистарот на спомениците на културата.

Музејските предмети и архивската граѓа како и библиотечниот материјал определен како споменик на културата со прописите за библиотекарската дејност се запишуваат во регистарот од став 1 на овој член.

Предметите, збирките и фондите на музеите, галериите, самостојните музејски и галериски збирки, архивите и библиотеките и други слични установи се запишуваат во регистарот на спомениците на културата како целини, според книгата на инвентарот на тие предмети односно збирки и фондови врз основа на пријавата што до надлежниот завод ја поднесува соодветната установа.

Установите од став 3 на овој член се должни да го известуваат заводот за сите промени во книгата на инвентарот.

Член 34

Својството на споменик на културата, како и губењето на ова својство го утврдува со решение надлежниот завод.

Врз основа на решението од став 1 на овој член надлежниот завод врши упис односно бришење во регистарот на спомениците на културата.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до Републичкиот секретаријат за култура.

Жалбата против решението со кое се утврдува својството споменик на културата не го задржува извршувањето на решението.

Примерок од решението од став 1 и извод од регистарот од став 2 на овој член заводот е должен да му ги достави на надлежниот општински орган.

За бришењето на споменик на културата во регистарот (став 2) заводот го известува имателот на споменикот.

Член 35

Регистар на спомениците на културата води секој завод за спомениците од своето подрачје.

Регистар на спомениците на културата на подрачјето на општина во која не постои завод води Републичкиот завод.

Републичкиот завод води централен регистар за сите споменици на територијата на Републиката.

Член 36

Во Регистарот на спомениците на културата се внесуваат основни податоци за спомениците на културата, а особено: видот на споменикот, опис и времето на настанувањето на споменикот, местото во кое се наоѓа споменикот и името односно називот на имателот на споменикот, начинот на кој споменикот е прибавен, промените на споменикот, како и податоци за работите на конзервирањето и реставрирањето на споменикот.

За спомениците на културата во сопственост на граѓани, здруженија на граѓани, општествено-политички организации и граѓанско-правни лица, за кои трошоците за одржување, поправка или конзервација се намирени од општествени средства, во регистарот се внесуваат и податоци за тие трошоци.

Член 37

Заводот што извршил запишување односно бришење на недвижен споменик на културата во регистар е должен да го извести надлежниот општински суд или друг надлежен државен орган за да се внесат потребните податоци во јавните книги што тие ги водат.

Член 38

Установите што се занимаваат со заштита, чување, проучување и стручно одржување на спомениците на културата (музеи, галерии, самостојни музејски и галериски збирки, архиви, библиотеки и др.) како и установите што вршат конзервација и реставрација на споменици на културата се должни да му доставуваат на Републичкиот и надлежниот завод извештај за состојбата на спомениците, како и годишни извештаи за конзервирањето и реставрирањето на спомениците што се наоѓаат во нивните збирки или што им биле доверени за конзервирање и реставрирање односно на чување.

Член 39

На недвижен споменик на културата јавно се одбележува дека е ставен под заштита на законот. Одбележувањето на став 1 на овој член го врши надлежниот завод. Одбележувањето се поставува на видно место на споменикот.

Член 40

Археолошки ископувања и истражувања можат да се вршат само врз основа на дозвола од

Републичкиот завод по претходно прибавено мислење од Заводот на чие подрачје ќе се вршат ископувања и истражувања.

Дозвола од став 1 на овој член се издава на научни односно стручни установи, а може да се издаде и на други организации или одделни научни работници, ако ги исполнуваат условите определени со овој закон.

Дозвола од став 1 на овој член може да се издаде само ако претходно е поднесен основен план за спроведување на работите и ако се обезбедени финансиски и технички средства потребни за вршење на работите, конзервација и реставрација на ископнините, уредувањето и презентацијата на локалитетот, како и стручни кадри за тие работи.

Во дозволата од став 1 на овој член се определува подрачјето на кое можат да се вршат работите, правецот, обемот и видот на работите, времето во кое работите треба да се извршат, условите под кои можат да се вршат работите, како и обврските на извршителот на работите во однос на спроведувањето на пропишаните заштитни мерки.

По извршеното археолошко ископување и истражување имателот на дозволата е должен во рок од три месеци по завршените работи да му достави на Републичкиот завод и на заводот на чие подрачје се вршени работите извештај за резултатите од работите и за конзервацијата и реставрацијата, уредувањето и презентацијата на локалитетот.

Член 41

Ако имателот на дозволата ги изведува работите на археолошките ископувања и истражувања спротивно на пропишаните заштитни мерки односно спротивно на издадената дозвола, Републичкиот завод може привремено да ги запре работите, а во случај на непосредна опасност за ископнините може да донесе решение за одземање на дозволата.

Член 42

Извршниот совет определува на кого му припаѓа правото на користење на предметите од особено значење за Републиката, ископани или најдени при археолошко ископување и истражување.

Извршниот совет може да определи ископаните или најдените предмети да се пренесат од подрачјето на општината во кое се ископани или најдени во друго место.

Решение во смисла на став 1 и 2 на овој член Извршниот совет донесува по претходно прибавено мислење од собранieto на општината од чие подрачје е споменикот и Републичкиот завод.

Член 43

При подготовките и изработката на регионален и урбанистички план односно одлука што ги заменува тие планови на населби или делови од населби што се запишани во регистарот на спомениците на културата како урбанистичка целина, надлежниот орган е должен да прибави претходно мислење од надлежниот завод. Претходно мислење треба да се прибави од надлежниот завод и кога се врши планирање на одделни објекти, особено кога може да дојде до оштетување на споменици на културата.

Ако органот што ги изготвува плановите односно одлуката не го усвои мислењето на надлежниот завод, заводот може да поднесе приговор до собранieto на општината што ги донесува плановите односно одлуката.

Член 44

Одобрение за потесна локација на заштитено подрачје односно објект може да се издаде само по претходна согласност од надлежниот завод.

Член 45

Урбанистичка согласност и градежна дозвола за работи кои можат да го нарушат интегритетот на споменикот на културата или на него или на

неговата околина да причинат непожелни промени, како и при изградба на нови објекти или изведување на други поголеми работи во населбите односно нивните делови запишани во регистарот на спомениците на културата може да се издаде само ако претходно е издадено одобрение од надлежниот завод.

При издавањето на урбанистичка согласност на инвеститорот може да му се наложи да обезбеди средства за изведување на потребните археолошки ископувања и истражувања, како и изработка на комплетна документација.

Не може да се издаде градежна дозвола доколку инвеститорот не ги обезбеди средствата од став 2 на овој член.

За секоја издадена согласност односно дозвола се известува надлежниот завод.

Ако имателот на дозволата ги изведува работите спротивно на одобриениот проект и технички делаборат или при изведувањето на работите не се придржува за пропишаните и наредените заштитни мерки, заводот што го издал одобриението може со решение да ги запре натамошните работи до обезбедувањето на услови за нивното правилно изведување, а во случај на опасност за споменикот одобриението може и да го повлече.

Член 46

Ако во текот на изведувањето на градежни или други работи се дојде до археолошко наоѓалиште односно предмети од археолошко значење, изведувачот на работите е должен за тоа веднаш да го извести надлежниот општински орган и надлежниот завод, кои без одлагање ќе ги преземат потребните мерки.

Изведувачот на работите е должен да ги презема нужните мерки наоѓалиштето односно предметите да се зачуваат на местото и во состојбата во кои се откриени односно да се заштитат од оштетување или уништување.

Ако постои непосредна опасност од оштетување на археолошкото наоѓалиште односно на предметите од археолошко значење, надлежниот општински орган може со свое решение привремено да ги запре работите до донесувањето на решение од страна на надлежниот завод, како и да преземе други потребни мерки за обезбедување на археолошкото наоѓалиште односно најдените предмети и за тоа да го извести надлежниот завод.

Решението од став 3 на овој член надлежниот завод ќе го донесе во рок од петнаесет дена од приемот на известувањето.

Надлежниот завод во истиот рок може со оглед на карактерот на наоѓалиштето односно предметите да донесе решение со кое привремено се забранува изведувањето на работите на земјиште кое претставува археолошко наоѓалиште и да му предложи на органот што го издал одобриението за потесна локација на објектот што се изградува, односно на кој се вршат истражувања, да го измени своето решение, водејќи притоа сметка за значењето на откриеното археолошко наоѓалиште односно предмет и големината на штетата што би настанала со измената на потесната локација. По поднесениот предлог ќе се постапува според прописите за општата управна постапка.

Привремената забрана од став 4 на овој член може да трае најмногу до правосилноста на решението донесено по предлогот на надлежниот завод.

Член 47

Ако поради изведување на градежни или други работи е во општ интерес преместување на недвижен споменик на културата, решение за новата локација на споменикот донесува Извршниот совет по претходно прибавено мислење од собранието на заинтересираната општина и Републичкиот завод.

Трошоците за пренесување на споменикот ги поднесува инвеститорот.

IV. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗАШТИТАТА НА СПОМЕНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА

Член 48

Заштитата на спомениците на културата ја вршат според одредбите на овој закон заводите. Заводи основаат општините и Републиката. Две или повеќе општини можат заеднички да основаат завод.

Член 49

Завод може да се основа ако се исполнети следните услови:

— да се обезбедени основни оредства за работа на заводот;

— да се обезбедени финансиски средства за трајно вршење на дејноста на заводот;

— да има најмалку по еден археолог, историчар на уметноста, историчар, етнолог и архитект.

Член 50

Заводот врши заштита на спомениците на културата на подрачјето на општината што го основа.

При непостоење на завод во општината заштита на спомениците на културата ја врши Републичкиот завод.

Член 51

Заводите ги вршат следните работи:

— ги разгледуваат прашањата за заштита на спомениците на културата, предлагаат донесување на прописи и преземање на мерки во врска со заштитата на спомениците на културата и сами преземаат мерки во рамките на својата надлежност;

— ги проучуваат, истражуваат и со научни методи ги обработуваат прашањата од областа на заштитата на спомениците на културата;

— водат регистар на спомениците на културата;

— водат стручна евиденција и документација за спомениците (положба, степен на загроеност, мерки и заштита);

— ги вршат правото на користење на спомениците на културата во општествена сопственост што им се дадени на користење;

— изработуваат проекти за вршење на работите на конзервација и реставрација на спомениците на културата и се грижат за изведување на тие работи;

— вршат непосреден стручен надзор над изведувањето на работите на конзервацијата и реставрацијата на спомениците на културата и над спроведувањето на техничко-заштитните и други мерки за заштита на спомениците на културата;

— ги определуваат, во согласност со надлежниот општински орган, работите во врска со грижата за чување и одржување на еден или повеќе споменици, споменички комплекси односно урбанистички целини во општествена сопственост што им се доверуваат на здруженијата и општествениите организации од член 64 на овој закон;

— издаваат публикации од областа на заштита на спомениците на културата и пропаганден материјал за спомениците;

— вршат и други стручни и управни работи во областа на заштитата на спомениците на културата што им се ставени во надлежност со закон.

Член 52

Републичкиот завод, покрај работите од член 51 на овој закон, ги врши и следните работи:

— ја координира работата на заводите основани од општините, им укажува потребна стручна помош и врши стручен надзор над нивната работа;

— врши стручен надзор над работата и на други установи што вршат односно што се занимаваат со конзервација и реставрација на спомениците на културата;

— се грижи за унапредување заштитата на спомениците на културата;

— се грижи за усовршувањето на стручните кадри;

— врши увид во состојбата на спомениците на културата;

— издава дозволи за археолошки ископувања и истражувања;

— врши и други стручни и управни работи во областа на заштитата на спомениците на културата што му се ставени во надлежност со закон.

Член 53

Републичкиот завод може да издава стручни упатства во врска со спроведувањето на заштитата на спомениците на културата.

Републичкиот секретар за култура може да одреди Републичкиот завод да ја преземе целосно или делумично непосредната заштита на спомениците на културата од особено значење.

Член 54

Кога решаваат за правата, обврските или правните интереси на странките во работите од заштитата на спомениците на културата, заводите постапуваат според прописите за општата управна постапка.

По жалбата против решение на завод решава во втор степен Републичкиот секретаријат за култура.

Член 55

Во управувањето со заводот, во одлучувањето за работите од посебен општествен интерес, учествуваат и претставници на заинтересираните организации на здружен труд и други заинтересирани организации и на општествената заедница (претставници на општествената заедница), кои се делегираат односно именуваат според одредбите на овој закон.

Член 56

Како работи од посебен општествен интерес се сметаат особено:

— донесувањето на статутот на заводот;

— утврдувањето на планови и програми за работа и развој на заводот;

— донесувањето на финансиски план и одобрување на завршната сметка на заводот;

— претресувањето на општи прашања од работата и резултатите на заводот;

— одлучувањето за користењето на спомениците на културата на кои заводот има право на користење;

— именувањето на членови во конкурсната комисија за избор на директор на заводот;

— именувањето и разрешувањето на директор на заводот односно давање мислење за именување и разрешување на директорот на Републичкиот завод;

— изборот во стручни звања.

Член 57

Со статутот на заводот се определуваат заинтересираните организации на здружен труд и другите заинтересирани организации што делегираат претставници во органот на управување на заводот.

Извршниот совет во органот на управувањето на Републичкиот завод именува три претставници. Бројот на претставниците на општествената заедница што ги именува собранieto на општината го определува општината.

Бројот на претставниците на општествената заедница не може да биде помал од една половина од вкупниот број на членовите на органот на управување на заводот.

Одлуката за работите од член 56 на овој закон може да се донесе ако за неа гласале повеќе од половината од вкупниот број на претставници на општествената заедница.

Член 58

Собранието на општината што го основала заводот дава согласност на одредбите на статутот на заводот што се однесуваат на работите од посебен

општествен интерес и начинот на учеството на претставниците на општествената заедница во управувањето со заводот.

Согласност од став 1 на овој член на статутот на Републичкиот завод дава Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 59

Директорите на заводите се именуваат од редот на научните, културните и други општествени работници.

Директорот на заводот се именува и разрешува во согласност со собранieto на општината.

Директорот на Републичкиот завод го именува и разрешува Извршниот совет, по претходно прибавено мислење на органот на управување на Заводот.

Член 60

Со чување, проучување и стручно одржување на спомениците на културата, како и со создавање на услови спомениците да служат за задоволување на културните потреби на граѓаните и на општествената заедница се занимаваат и посебни установи (музеи, галерии, самостојни музејски и галериски збирки, архиви, библиотеки и др.).

Член 61

За вршење на конзервација и реставрација на спомениците на културата се основаат заводи за конзервација и реставрација.

Заводи од став 1 на овој член основаат општините и Републиката.

До основање на заводи од став 1 на овој член, работите на конзервација и реставрација на спомениците на културата можат да ги вршат заводите за заштита на спомениците на културата.

Член 62

За еден или повеќе споменици, споменички комплекси односно урбанистички целини регистрирани како споменици на културата, што се од особено значење за општествената заедница, општините можат да формираат одбори на кои може да им се доверува вршење на определени работи во врска со заштитата на спомениците на културата.

Со актот за формирање на одборот се определува вкупниот број на членовите на одборот, заинтересираните општествени организации и здруженија и бројот на членовите што тие ги делегираат.

Средства за работа на одборот обезбедува собранieto на општината.

Член 63

На одборите од член 62 на овој закон може да им се довери вршењето на следните работи:

— да се грижат за извршувањето на прописаните и наредените мерки за чување, одржување и користење на спомениците на културата и да соработуваат со имателите на спомениците и надлежните органи и заводи во извршувањето на тие мерки;

— да му укажуваат на надлежниот завод за техничко-заштитните и другите мерки што треба да се преземат за заштита на спомениците на културата и за таа цел да му даваат предлози за висината на средствата потребни за спроведувањето на тие мерки;

— да се грижат за популаризирање на историските, уметничките и научните вредности на спомениците на културата;

— по барање од надлежните органи и заводи или по сопствена иницијатива да даваат мислење во врска со заштитата на спомениците на културата.

Со решението за формирање на одборот можат да се определат и други работи што тој ќе ги врши во врска со заштитата на спомениците на културата.

Општината може, во согласност со Републичкиот завод, да определи одборот да се грижи за вршењето на работите на конзервација и реставрација на споменици на културата во општествената сопственост за кои е основан.

Член 64

Вршењето на определени работи во врска со чувањето и одржувањето на еден или повеќе споменици, споменички комплекси односно урбанистички целини во општествена сопственост може да им се довери на одделни здруженија и општествени организации.

Член 65

Заводите и државните органи, како и установите што се занимаваат со заштита, чување, проучување и стручно одржување на спомениците на културата (музеи, галерии, самостојни музејски и галериски збирки, архиви, библиотеки и др.), заводите од член 61, одборите од член 62 и здруженијата и општествените организации од член 64 на овој закон соработуваат меѓусебно и со имателите на спомениците на културата во остварувањето на заштитата на спомениците.

Заводите се должни да соработуваат со имателите на спомениците на културата во чувањето и одржувањето на спомениците, да им даваат стручни совети и мислења и да им укажуваат на потребата од конзервирање и реставрирање на спомениците и за вршење на стручни експертизи за преземање мерки за нивното одржување.

Член 66

Надзор над законитоста на работата на Републичкиот завод врши Републичкиот секретаријат за култура.

V. РЕПУБЛИЧКА КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА

Член 67

Заради обезбедување на посебна заштита на спомениците на културата во состав на Републичкиот секретаријат за култура се формира Републичка комисија за заштита на спомениците на културата (Републичка комисија).

Член 68

Републичката комисија:

— ги разгледува општите прашања во врска со заштитата на спомениците на културата и дава мислење за унапредување заштитата на спомениците на културата;

— ги разгледува програмите и плановите за заштита на спомениците на културата и извештаите на заводите за заштита на спомениците на културата за состојбата на спомениците;

— расправа за спорните прашања во врска со заштитата на спомениците на културата и дава мислење за нивното разрешување;

— донесува деловник за својата работа;

— врши и други работи што со закон и други прописи ѝ се ставени во надлежност.

Член 69

Стручните и административните работи на Републичката комисија ги врши Републичкиот секретаријат за култура.

VI. СТРУЧНИ ЗВАЊА

Член 70

Стручните работи во областа на заштитата на спомениците на културата ги вршат работници што имаат стручна спрема за конзерватор-техничар, виш конзерватор-техничар, конзерватор, виш конзерватор и конзерватор-советник.

Член 71

Во звањето виш конзерватор може да биде избрано лице кое има академски степен на магистар или најмалку 10 години работа како конзерватор, објавени или познати стручни работи од значење за унапредување заштитата на спомениците на културата и способност за самостојно организирање на стручната работа.

Во звањето конзерватор-советник може да биде избрано лице кое има докторат на науките или најмалку 10 години работа како виш конзерватор, истакнати објавени или познати стручни работи од посебно значење за унапредувањето на заштитата на спомениците на културата и лице кое има постигнато извонредно значајни резултати за развојот и унапредувањето на заштитата на спомениците на културата.

Член 72

Определени стручни работи во областа на заштитата на спомениците на културата можат да вршат и работници кои имаат научни звања, како и стручни звања во областа на музејската, архивската и библиотечната дејност.

Член 73

Стручни работи во областа на заштитата на спомениците на културата вршат и работници што имаат соодветна средна стручна спрема за конзерватор-техничар, соодветна виша стручна спрема за звањето виш конзерватор-техничар, односно соодветна висока стручна спрема за конзерватор.

Која стручна спрема е соодветна за вршење на стручни работи во областа на заштитата на спомениците на културата од став 1 на овој член се определува со општ акт на заводот.

Член 74

Изборот во звањето виш конзерватор и конзерватор-советник го врши органот на управување на заводот, по предлог од посебна стручна комисија која е составена од најмалку три члена.

Членовите на стручната комисија од став 1 на овој член треба да го имаат најмалку она звање за кое се врши изборот или соодветното научно звање.

Членовите на стручната комисија ги именува и разрешува органот на управување на заводот. За членови на стручната комисија можат да бидат именувани и лица надвор од заводот.

Изборот во звањето виш конзерватор и конзерватор-советник го потврдува републичката комисија за стручни звања во областа на културата што се формира во состав на Републичкиот секретаријат за култура.

Член 75

На лицата кои до 8 август 1965 година се здобиле со звање виш конзерватор, здобиеното звање им се признава.

Лицата што се здобиле со стручни звања по 3 август 1965 година до влегувањето во сила на овој закон можат да се преизберат во исто или повисоко звање под условите определени со овој закон.

VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 76

Со парична казна или со казна затвор до една година ќе се казни за кривично дело оној што ќе оштети или уништи споменик на културата.

Ако поради делото од став 1 на овој член настапила значителна штета или ако делото е сторено со намера споменикот на културата да се оштети или уништи, сторителот ќе се казни со казна затвор од најмалку шест месеци или со строг затвор до пет години.

Член 77

Со казна затвор од најмалку три месеци или со строг затвор до пет години ќе се казни за кривично дело оној што при археолошки ископувања или инаку ќе присвои ископини или најдени предмети што претставуваат споменик на културата.

Член 78

Со казна затвор од една година ќе се казни за кривично дело оној што без дозвола од републичкиот секретар за култура ќе извезе или изнесе во странство споменик на културата.

За обид ќе се казни.

Член 79

Со парична казна или со казна затвор, до шест месеци ќе се казни за кривично дело оној што без дозвола ќе изврши на споменик на културата конзерваторски, реставраторски или истражувачки и други работи, па поради тоа споменикот на културата биде уништен, тешко оштетен или го загуби својството на споменик на културата.

Со истата казна ќе се казни оној што без дозвола или спротивно на забраната врши археолошки ископувања или истражувања, па поради тоа споменикот на културата биде уништен, тешко оштетен или го загуби својството на споменик на културата.

Член 80

Со парична казна до 2.000 динари ќе се казни за прекршок имателот на споменик на културата кој:

1. не пријави споменик на културата или предмет за кој основано може да се претпостави дека има својство на споменик како и промените на споменикот;

2. го запоставува чувањето и одржувањето на споменикот односно не ги изврши пропишаните или наредените техничко-заштитни мерки за одржување и заштита на споменикот;

3. не го дозволи истражувањето и проучувањето на споменикот на лицето што има одобрение за тоа;

4. одбие или спречи да го направи споменикот достапен на јавноста;

5. употребува и користи споменик спротивно на наредбата донесена согласно со член 22 на овој закон;

6. одбие да го предаде споменикот на управување на старателот според член 23 на овој закон.

Со иста казна ќе се казни за прекршок и лицето кое:

1. без одобрение врши истражување и проучување на споменик на културата;

2. без дозвола истакнува фирми, реклами, табли и други известувања на недвижен споменик на културата;

3. не пријави археолошко наоѓалиште или најдени предмети од археолошко значење.

За работите од претходните точки ќе се казни и правното лице со парична казна до 10.000 динари, а одговорното лице на правното лице со парична казна до 2.000 динари.

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 81

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за заштита на спомениците на културата („Службен весник на СРМ“ бр. 16/65 и 1/68).

Член 82

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

238.

Врз основа на член 66 од Законот за социјална заштита („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ бр. 16/70), Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата на Републичкиот собор, одржана на 31 мај и 1 јуни 1973 година, и на седницата на Социјално-здравствениот собор, одржана на 28 мај 1973 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА ЗАВОДОТ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ — СКОПЈЕ

I

Се дава согласност на Статутот на Заводот за рехабилитација на деца и младинци — Скопје, што го донесе Советот на работната заедница на Заводот на својата седница од 29 декември 1970 година.

II

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 03-1522
1 јуни 1973 година
Скопје

Претседател
на Собранието на СРМ.
Никола Минчев, с. р.

239.

Врз основа на член 13 од Законот за републичкиот фонд за унапредување на индивидуалното земјоделство („Службен весник на СРМ“ бр. 12/71), Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на седницата на Републичкиот собор, одржана на 31 мај и 1 јуни 1973 година, и на седницата на Стопанскиот собор, одржана на 31 мај 1973 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ НА ЗАВРШНАТА СМЕТКА НА РЕПУБЛИЧКИОТ ФОНД ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНДИВИДУАЛНОТО ЗЕМЈОДЕЛСТВО ЗА 1972 ГОДИНА

I

Се дава одобрение на завршната сметка на Републичкиот фонд за унапредување на индивидуалното земјоделство за 1972 година, што ја донесе Управниот одбор на Фондот за унапредување на индивидуалното земјоделство, на седницата одржана на 27 март 1973 година.

II

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 03-1613
1 јуни 1973 година
Скопје

Претседател
на Собранието на СРМ.
Никола Минчев, с. р.